

ki vse druge prekosi. Kdor se po tem skrbno ravna, kar smo dozdej povedali, bo gotovo vselej zadovoljen z domačim vinom, naj že je kakoršnega koli leta: dobro ali slabo; in ta pripomoček je: pretakanje.

Krompir po Gülihovem načinu saditi.

Že lani smo o tem pisali, pa tudi nekaj poskusili, le da je človek, ki nam je pri sajenju pomagal, na jesen potem čisto pozabil posebej izkopati ta krompir, da se vidi razloček med tem in onim, po starem kopitu sajenem. Taka je, če ni vrednik gospodarskega lista sam kmetovalec, marveč se mora le na druge zanašati.

Čeravno pa lastne skušnje prikazati ne moremo, hočemo vendar zopet zdaj, ko se bliža čas krompir saditi, to stvar svojim rojakom živo priporočiti. Sklicujemo se na izvrstne skušnje, ki jih je lani g. Lovro Mencinger Golski v „Novicah“ list 38 razglasil ter ob enim poduk v „pratiki“ popravil, da ga zdaj res vsak kmetovalec lahko ume in dela po njem. On sam je krompir po tem načinu sadil in saditi svoje sosede učil, in vsi so dosegli lansko leto izvrsten pridelek.

Naj podamo pred vsem poduk, kako po Gülihovem načinu krompir saditi? Posnet je poduk iz lanske „pratike“, kakor ga g. L. M. v „Novicah“ popravlja. Način je ta-le:

1. Sadi se naj samo cel krompir in to s popkom na kviško;

2. gnoj se naj tako položi, da ga (poznejše) korenine krompirjeve dosežejo, pa tudi tako, da mladi krompirčeki ne pridejo ž njim v dotiko (po tem takem se nasuje čez in čez na gnoj baren za prst na debelo rahle prsti. Vredn.);

3. ako se sadi debel krompir, mora vsak imeti 2 do 2 $\frac{1}{2}$ čevlja na dolgo in ravno toliko na široko; pri drobnejšem krompirju pa zadostuje po 1 do 1 $\frac{1}{2}$ čevlja saksebi;

4. sadi se naj tako, da krompirjeve korenine ne pridejo v dotiko z vodo v globini, ampak nekoliko više kakor je dno razora;

5. kadar se stebila doli okrenejo, naj se pazi na to, da vsako steblo ima svoj lastni prostor;

6. bolni krompir naj se nadomesti brž ko je mogoče s krompirjem, ki se je pridelal iz semena.

Ugovarja se temu sajenju posebno to, da preveč zemlje in preveč truda potrebuje. — Na prvi pogled se človeku res dozdeva, da 2 $\frac{1}{2}$ čevlja na dolgo in 2 $\frac{1}{2}$ čevlja na široko je res sila veliko, in da gospodar, ki ima malo zemlje, se tega sajenja kar prijete ne more. — Gülich pa pravi, da ta ugovor je le zmota. Kdor je že krompir sadil, vé, da od 4 do 6 $\frac{1}{2}$ štirjaških čevljev prostora za debel krompir nikakor ni preveč prostora, skor bi se smelo reči, da ga je še premalo, da se stebila s perjem morejo razrašati in rasti, kakor je treba, ne pa steblo v steblo

tiščati. Poglejte le žito, kako klavreno raste, če je preveč gsto sejano. Zato so Belgijanci — mojstri kmetijstva — že davno sprevideli, da je bolje žito tako saditi, da se zrno za zrnom v lukujico primerno saksebi sadi, kakor pa da ga po navadni šegi sejemo.

„Z drugimi besedami bi se reklo“ (pravi g. L. Mencinger): „Sádimo celi zdravi krompir (dober je tudi droben) tako plitvo, da ga deževna ali močvirna voda nikdar ne doseže; tako redko, da se dobi zadosti prsti za nasipanje, pri nasipanju se pa naj med delom krompirjevec (stebila) razprostuje navzdol čez grob, da deževje v razore odteka, ne pa po stebilih na seme v zemlji. Po tem ravnanju ima krompir zadosti rodovitne prsti pod seboj in nad seboj, ter ostane v vlažni zemlji vedno na suhem“.

Dopisi.

Iz Vozenice. (Konec.) — Ono društvo je posnema nemškega društva sekovske škofije, se vé, da le v majhnem okviru in dosedaj se še ob marsikterem napotku spodtika. Nekteri trdé in to po pravici, da denar nabirati na kupe, branjevati v denarnici ali izposojevati, ter še le obresti obračati v pomoč, je to reč, ki se pri malem številu duhovnih naše škofije v primeri graške ne bo dala tako brž izvršiti, da bi se bilo nadejati v kratkem izdatne pomoči. Naj bi se pa tudi v nekterih letih potrebnega denarja nabralo, odpadlo bo marsikaj na dačo, in kdo nam je porok, da ga denes ali jutre ne pograbi, ker posebno duhovništva premoženje varno ni nasilstva. Drugo, kar namenjeno početje zavira, je, da pogrešamo potrebne složnosti in zaupa, ki sta se pri duhovništvu, v marsikterih sitnih slučajih samemu sebi prepuščene, nekoliko zmajala. To je resnica, ki se ne dá več prikrivati, ktere pa tukaj obširneje razkladali ne bodemo.

Bolj naravna in hitreja bi bila pomoč, ako se na podlagi vzajemne ljubezni in krščanskega usmiljenja osnuje društvo, ktereга udje bi vsako leto po svoji zmožnosti plačevali nekoliko goldinarjev (500 duhovnikov poprek vsak deset ali vsaj pet goldinarjev na leto bila bi lepa pomoč*). Ta letni donesek naj bi se koj razdelil med najpotrebnejše; po takem bi bili vsi duhovni skupej živ zavod brez vsakterih stroškov ali dač, in pomoč bi bila lahka, hitra in zdatna. Slovence sploh je dobrega srca, kar ima rad dá, pomagati svojemu bratu; toliko več bi se to spodobilo slovenski duhovščini, da si kot bratje med seboj pomagajo in kažejo ljubezen v djanju.

*) To bi dalo na leto 2500, k večjemu, ko bi vsak 10 gl'd. plačal, kar pa nikdar ne dosežemo, bilo bi 5000 gl. Pri splošni razdelitvi bi pač malo prišlo na veliko število potrebnih. Vredn.

Še drugače bi se dalo tu in tam pomagati; nekatere cerkve so namreč premožne in dobivajo vsako leto več, kakor potrebujejo. Ali bi ne bilo mogoče pri takih cerkvah dušnim pastirjem iz cerkvene blagajnice na leto vsaj nekaj plačevati, namesto denar kupičiti, o katerem se ne vé, v ktere roke da prej ali slej pride. Kdor altarju služi, naj tudi od altarja živi; po tem svetopisemskem načelu naj se denar obrača popred tje, kamor gre, kakor cerkev in božje pravo terjaja. Bog daj, da bi se v dotičnih duhovniških krogih kaj storilo za duhovništvo na selih, ki ima v pastirjevanju največ truda in trpljenja; delavec je vreden svojega plačila, da treba ne bo za Stremayerjeve groše beračiti, kateri itak niso potrebnim namenjeni in jih tudi ovi ne dobijo.

Opazka vredništva. Razglasili smo ta dopis, ker se nam dobro in potrebno dozdeva, da se način, kako duhovnikom pomagati, od več strani javno razpravlja. Pri tej priliki povemo odkritosrčno, da se nam najkrajša in najprimernejša pot do vzajemne pomoči ona dozdeva, katere se držé založnice. Vsak ud ima pravico do pomoči, ter zamore v vsakem slučaju proti dovoljnemu poroštvu dnarja v zajem dobiti, v tem mu pa obresti od vlozine tekó naprej ter ima tudi vsako leto svoj gotovi delež (dividendo). Želeti je, da se še drugi v tej zadevi oglasijo, preden se društvena pravila določijo.

Iz Trbonj, 15. sušca. Nemškutarski naš predstojnik, kteremu je „der Freimüthige“ politiški evangeli, se med tukajšnjimi gorjanci za nemčurstvo na vse kriplje poganja, svoje dolžnosti kot občinski predstojnik pa zanemarja, kakor se vidi iz naslednjega. Nedavno bil je obče spoštovan mladenič zarad nemarsčine našega predstojnika kaznovan. Bil je mladenič pretečeno jesen pozvan na vojaške vaje, pa predstojnik je zanemaril poslati dotično naznanilo mlademu vojaku, kateri po takem ni zvedel časa onih vaj. Na odgovor poklican se je opravičeval s tim, da naznanila dobil ni, dasi je večkrat o njem popraševal. Tudi brat vojakov, ki je občinski svetovalec, ni zvedel ničesa o tem. Predstojnik se je rešil z dolgim jezikom, vojak je pa bil obsojen z odlokom: „Bataillons-Kommando Cilli 17. Febr. Nr. 219.“ Ne čudite se, da je slovenski mladenič naznanilo kazni sprejel v nemščini od okr. glavarstva Slovenjegraškega, ter si ga moral tolmačiti dati od drugib. Omenjeno glavarstvo tudi sploh slovenske vloge nemški rešuje, zopet dokaz, kako vse od visokega glavarja do beriča spoštuje §. 19.

Iz Celja, 12. sušca. (Obletnica bratovšine sv. Cirila in Metoda pri sv. Jožefu.) Pri najlepšem spomladanskem vremenu se je 9. dnét. m. na svetek ss. Cirila in Metoda mnogo vernih zbralo k sv. opravilu, katero so mestni gospodje opravljali. V predigi tema svetnikoma v čast jo je g. govornik dobro pogodil, ko je iz življenja slavjanskih apostolov dokazal, da mora,

kdor hoče svojega učenca ali ljudstvo prav zdatno in z dobrim uspehom podučevati, govoriti ž njim v njegovem maternem jeziku. To je živo občutil kralj moravski Rastislav, ki je l. 862 prosil cesarja Mihaela v Carigradu, naj mu pošlje zanja krščansko ljudstvo učencikov, ki so slovanskega jezika zmožni. — To sta živo občutila tudi za ta sveti misijon namenjena apostola, torej je njiju prvo delo bilo, da sta učila narod po slovanski pisavi (cirilici) čitati in pisati, ter sta z narodnim učnim jezikom v kratkem času več opravila kakor mnogo poprejšnih pastirjev, ki niso narodnega jezika prav umeli. S tem sta blažena apostola naša sv. veri in tudi književnosti čvrsto podlago dala, in njima se imamo zahvaliti, da se ni naš narod že zdavno potopil v navalih nemščine, ki je v slovanske pokrajine na vso moč pritiskovala.

Kakor so pa že tačas Nemci pisano gledali in ovajali naša blagovestnika, tako tudi zdaj naši nasprotniki slov. duhovščino, ki se istih načel drži, sovražijo in ovajajo, če ne v Rimu, pa na drugih mestih, kjer začasno nemškutarjem pšenica cvete. Tem zaslepljenim narodnim nasprotnikom pomagajo mnogi slovenski roditelji, ki tiščijo s svojimi otroci le v nemške šole, v kterih se vzrejajo polovičniki, ki ne umejo ne enega ne drugega jezika prav, kterim se že v mladih letih zađuši eden najlepših čutov človeškega srca: ljubezen do domovine!

Braterna sv. Cirila in Metoda, po rajnem škofu Slomšeku l. 1852 vpeljana v blagi namen, da izprosimo svojim slovanskim soplemenikom po Ruskem, Turškem in tudi v Avstriji milost povrnjenja v naročje sv. kat. cerkve, šteje od lani (16.810) lep prirasek novih udov 17.092, posebno iz Kranjskega, veliko menj pa iz Štajarskega. Tukaj duši od ene strani nemškutarija narodno zavednost, od druge strani pa razdeva liberalizem vse verske podlage: treznost, zmernost, poštenost in — ponižnost. Kaj bodo razbrzdanci, pijanci in pijanke, kterih je kot listja in trave, ker strahú menjka, kaj bodo ti razkolnikom za dar sv. vere prosili, ko je sami — premalo imajo. Da se nas Bog usmili!

Iz Slovenjega Gradca, 16. sušca. (Oj zlata mi avtonomija!) „Od leta do leta postajajo naše okrajne ceste slabeje, promet pa nezmerno trpi. Če človek strašanske stroške, ki jih ceste zdaj stanejo, in pa njih stan primerja s stroški in stanom cest pod upravo politiških uradov, se sme po vsej pravici reči, da je politiška gosposka s tretjinko stroškov brez vse primere več opravila, kakor se zdaj s trikrat večimi stroški opravi. Posebno trpi v teh okolščinah obertnija, da je groza!“

Tako se je pritoževal eden največjih obertnikov našega okraja in pritožba je vseskozi opravičena. Okrajna cesta n. pr. iz spodnjega Dravberga do cesarske ceste proti Celju je mesece dni sem tako slaba bila, da se skoro ni moglo več

po njej voziti. In vendar se toliko denarja za njo v račun stavi! Malo je res krajev, od kodar bi se ednake pritožbe ne čule; pa vse nič ne pomaga. Naj so naprave, ki so se za čas liberalnega gospostva vpeljale, še tako slabe in ljudstvu na kvar, se vendar ne odstranijo, marveč životarijo naprej, dokler ne bode ves blagostan popolnoma zatrt.

Na Dunaji pa — ne vedó nič bolj pametnega, kakor da liberalno pritiklino božajo ter ji pustijo delati, kar se ji poljubi. Se vé, da so si ljudje sami po mnogih krajih krivi, da se tako slaba godi. Ko ne bi nemškutarski duh jih begal, bi ne bi Seidl'ni, Brandstetterji, Janeschitzji itd. med ljudskimi zastopniki posedali in števila nemških liberalnih ustavakov pomnoževali, bi pa tudi ne bi toliko nepraktičnih postav imeli, ki obkladajo ljudstvo z groznimi davki, ne koristijo pa čisto nič, marveč delajo veliko kvara v duševnem in gmotnem oziru. Zdaj še pa — direktne volitve, ki napelavajo nemčurskim liberalcem vodo na mlin; — na gute Nacht!

Iz Vuzenice, 12. sušca. („Nemčurska delteljica“.) Tri možiceljni, kovač, krojač in čevljar, ki že od nekdanj zvonec nosijo, so pri nekem posebnem shodu sklenili poslati prošnjo do knezoškofijstva proti prvemu kaplanu, ki nikako po njihovem okusu ni, ker se ž njimi pajdašiti noče. Hujskali so po osterijah tudi kmečke ljudi proti njemu, toda zastoj. Stari pregovor veli: „Povej mi, s komur se pajdašiš, in povem ti, kdo da si“; po besedah tega pregovora ni težko značaja teh mož zaznamnjati. Prvi pridno prebira frajmararskega „Dorfbote“, ktereга skuša tudi drugim pivcem v prid obrniti ter jim vse psovanje proti katoliškej cerkvi, kolikor ga v listu nahaja, razlaga, kolikor pač nemški sam umé. To, mislim, je živo ogledalo njegovega značaja in mišljenja. Krojač pa časti staro graško teto, ter iz nje srka svojo modrost; tretji pa, ki ničesa ne umé, samo posluša, kar mu ona dva prebirata in tolmačita iz svojih evangeljev. Tako zajemajo nemčurji svojo omiko in učenost iz brezverskih nemških kaluž in kužijo čisti zrak po mili slovenski domovini. —

Za poduk in kratek čas.

Peter Dajnko.

(Konec.)

Ko je pokojni Dajnko blizo 17 let v Radgoni deloval, so ga zavoljo jegovih sposobnosti in zaslug imenovali za župnika in dekana fare nemških križnikov pri Veliki-nedelji l. 1831. Nad 40 let so se trudili kakor pridren delavec v vinogradu Gospodovem. Ni bilo ure ni trenutka, ne ponoči, ne po dne, da nebi bili pripravljene za spoved in druga pravila. Zjutraj, ko so še drugi spali, so že svoje duhovske molitve opravljali in

potem se v cerkev podali gledat, ako bi kdo spovedi želel. Marsikterokrat so si sami cerkev odprli, potrebne reči za sv. mešo pripravili, da so zamogli prej k bolnikom iti i. t. d. Dajnko so imeli kot dekan in šolski nadzornik veliko skrbi, vendar so radi do svoje trde starosti v šolo katekizirat hodili; ni jim bila pot v Runečko šolo pretežavna, ampako so jo vsak teden naj manj enkrat obiskali in tudi domačo farno šolo oskrbovali. Izvrsten kateket so bili, da jim je malo enakih. —

Navadno so o nedeljah in praznikih pozno božjo službo imeli in po poldan zmiraj keršanski nauk. S keršanskim petjem so D. veliko veselje imeli. Sami so mnogo cerkvenih pesem zložili in jih farmanov naučili. Kako so starček polni veselja in solz radosti bivali med ljudstvom v cerkvi, kedar so se ljudje kake lepe pesmi naučili! Keršansko petje in znanost keršanskega nauka pospeševati, so prav pogostoma iz lastnega žepa darila kupili, da so jih pridnim pevcom in pevkam razdelili. Zato je Nedeljska fara slovela zaradi lepega petja in znanja kerš. nauka. Tolika marljivost in gorečnost za izobraževanje ljudstva ni mogla skrita in brez priznanja ostati, dasi ponižni gospod tega iskali niso. Že preč. sekovski knezoškof so Dajnka za duhovnega, lavantinski knezoškof pa za konsistorijalnega svetovalca in častnega korarja imenovali. Njih Veličanstvo, presvetli cesar, so jim vsled zaslug v cerkvi in šoli zlati križ s kronoj podelili. —

Na starost jim je previdnost odločila bolezen katero so voljno pretrpeli in še zraven kazali, kako da so zmiraj za božjo čast vneti bili. Kedar so le mogli, so prilezli v cerkev, se na kako klop naslonili in britke solze točili, tožujoč, da ne morejo več sami božje službe opravljati. — Umrli so kot starosta lavantinske duhovšine po dolgem trpljenji 22. svečana 1873. Slovesen pogreb 24. sveč., velika množina vernikov in 19 duhovnih bratov, med njimi preč. g. prošt Vošnjak, ki so jih pokopali, in č. g. župnik Fr. Krajnc, ki so nagrobno besedo govorili, — vse to je pričalo, da so bili pokojni gospod ljubljenee farmanom in prijatelj duhovnikom. Fara nedeljska je zgubila pridnega pastirja in skrbnega očeta, duhovniki zvestega prijatelja in svetovalca, slovenski rod pa enega najstarejših pisateljev navejše dobe. Bodi jim obilno plačilo v večnosti za vse, kar so dobrega storili! — —

Naj lepši spominek so si rajni Dajnko sami postavili po svojih pisateljskih delih. Da so Dajnkovi spisi za tedajni čas velike cene, ne more tajiti, kdor pisatelja nepristrano sodi. Dajnko je bil tačas skoro edini pisatelj za štajarske Slovence. Naj le vsak kritikar barem toliko stori v svojih okoliščinah in za svoj čas, kolikor je storil Dajnko, pa mu bo zgodovina hvalen spominek postavila kakor pokojnemu narodnjaku Dajnki. Omenimo naj pred vsem, da si je Dajnko v onem času, ko še slovenska obeceda določena ni bila,